

Regelbunden tillsyn i gymnasieskolan

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Hofors kommun och besökt Björkhagsskolan den 20-22 januari 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.Skolinspektionen.se/sv/Tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen senast den 8 september 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Björkhagsskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Björkhagsskolan intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av gymnasieskolan

Tabell 1: Antal elever på Björkhagsskolan

Björkhagsskolan	Antal elever
Gymnasieskola	296

Källa: gymnasieskolans egna uppgifter mars 2009

På Björkhagsskolan finns fem nationella program: Barn- och fritidsprogrammet (BF), handels- och administrationsprogrammet HP (under avveckling), elprogrammet (EC), naturvetenskapsprogrammet (NV), samhällsvetenskapsprogrammet (SP) och industri-skolan (specialutformat IP) samt individuellt program (IV) och IV för invandrarungdomar (IVIK) som startade hösten 2008 med 18 elever.

Rektorn för gymnasieskolan är också rektor för vuxenutbildningen i kommunen.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Resultatmått för elever som fick slutbetyg respektive läsår

	Björkhagsskolan					Kommun- grupp ¹	Riket	
							Fristående skolor	Kommunala skolor
	2004	2005	2006	2007	2008		2008	2008
Barn- och fritidspro- grammet (BF)								
Genomsnittlig betygs- poäng	.	.	.	.	..	12,9	14,4	12,7
Andel (%) med grund- läggande behörighet till universitets- och hög- skolestudier	.	.	.	.	..	86	93	84
Elprogrammet (EC)								
Genomsnittlig betygs- poäng	..	12,5	11,8	11,6	12,7	11,9	12,0	12,2
Andel (%) med grund- läggande behörighet till universitets- och hög- skolestudier	..	100	100	100	100	83	78	89
Handels- och admi- nistrationsprogram- met (HP)								
Genomsnittlig betygs- poäng	..	..	..	..	.	13,9	12,9	12,8
Andel (%) med grund- läggande behörighet till universitets- och hög- skolestudier	..	..	..	..	.	95	84	82

¹ Uppgifter baserade på samtliga kommunala skolor i kommungruppen

	Björkhagsskolan					Kommun- grupp ²	Riket	
							Fristående skolor	Kommunala skolor
	2004	2005	2006	2007	2008		2008	2008
Naturvetenskapspro- grammet (NV)								
Genomsnittlig betygs- poäng	16,1	15,3	17,0	15,3	13,7	16	16,6	16,2
Andel (%) med grund- läggande behörighet till universitets- och hög- skolestudier	100	88.9	100	100	..	97	95	96
Samhällsvetenskaps- programmet (SP)								
Genomsnittlig betygs- poäng	14,9	13,7	14,1	15,7	13,4	15,1	15,1	14,7
Andel (%) med grund- läggande behörighet till universitets- och hög- skolestudier	100	88,9	..	100	88,2	97	91	92
Specialutformade program								
Genomsnittlig betygs- poäng	..	..	..	..	..	14,4	.	14,4
Andel (%) med grund- läggande behörighet till universitets- och hög- skolestudier	..	..	..	..	..	95	.	91
Totalt								
Genomsnittlig betygs- poäng	13,7	13,1	14,9	14,0	13,2	14,5	14,2	14,0
Andel (%) med grund- läggande behörighet till universitets- och hög- skolestudier	97,8	87,9	81,7	94,6	91,8	92	88	89

Källa: Skolverkets uppföljningsstatistik, hösten 2008

. = Uppgift saknas

.. = Uppgift kan ej visas, då resultatuppgiften baseras på färre än 10 individer

Kommentar och bedömning:

När det gäller gymnasieskolans resultat visar tillsynen att skolans totala genomsnittliga betygspoäng under 2008 ligger något lägre än motsvarande resultat för riket. Av de elever som år 2007 och 2008 fått slutbetyg från Björkhagsskolan ligger däremot andelen elever med grundläggande behörighet för högskolestudier över genomsnittet för riket. På programnivå saknas ofta nationell statistik på grund av för få elever.

² Uppgifter baserade på samtliga kommunala skolor i kommungruppen

I skolans kvalitetsredovisning för år 2008 finns dock en detaljerad redovisning av resultaten för respektive program. Denna visar att av de elever som fått ut ett slutbetyg ligger meritvärdet något under eller i paritet med genomsnittet för samtliga nationella program. Skolverkets uppföljningsstatistik visar vidare att andelen elever i Hofors kommun som år 2008 fullföljer utbildningen inom fyra år uppgår till 66 procent jämfört med rikets 76 procent. Björkhagsskolan saknar uppgifter om hur många av eleverna på det individuella programmet som fullföljer gymnasieutbildningen inom fyra år.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behöver vidtas för att förbättra elevernas kunskapsresultat och för att öka andelen elever som fullföljer sin utbildning inom fyra år. Likaså behöver uppgifter tas fram på andelen elever på individuellt program som fullföljer utbildningen inom fyra år.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla kurser i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.2 Varje elev ges minst en gång per termin ett utvecklingssamtal där man med den individuella studieplanen som grund ger en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella kursproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Lärarna utgår vid bedömning och betygssättning från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.3 Betyg sätts och utfärdas och betygskatalog förs enligt författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen
Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens strävansmål, programmålen och kursplanernas mål anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.2 Eleverna har inflytande över hur deras utbildning utformas och ges möjlighet att kunna påverka, vara delaktiga och ta ansvar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.3 Skolan strävar mot att varje elev utvecklar en insikt om sitt eget sätt att lära och en förmåga att utvärdera sitt eget lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

6 (11)

- 1.4.4** De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna och med det omgivande samhället för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

- 1.5.1** Skolans undervisning anpassas till den enskilde elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.5.2** Särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.5.3** Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.5.4** Skolans individuella program förbereder först och främst eleven för studier på ett nationellt eller specialutformat program och följer en fastställd plan.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever upphörde att gälla den 1 januari 2009. Efter den 1 januari finns bestämmelserna i två lagar dels i 14 a kap. skollagen angående kränkande behandling, dels i den nya diskrimineringslagen (2008:567) angående diskriminering. Diskrimineringsombudsmannen (DO) ansvarar för tillsyn av diskrimineringslagen. Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom varje särskild verksamhet och varje år upprättas en årlig plan mot kränkande behandling. Denna plan ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska också innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder man avser att påbörja eller genomföra under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Det finns inget som hindrar att verksamheten respektive skolan för samman den årliga planen mot kränkande behandling med den likabehandlingsplan, som ska upprättas enligt diskrimine-

ringslagen, till ett dokument. Barn och elever vid den verksamhet för vilken planen gäller ska enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling medverka vid upprättandet, uppföljningen och översynen av den årliga planen mot kränkande behandling enligt skollagen. Se vidare Skolverkets Allmänna råd och kommentarer för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2006:7).

Björkhagsskolan har presenterat en handlingsplan mot kränkande behandling för läsåret 2005-2006. Skolan saknar däremot en likabehandlingsplan.

Skolinspektionen bedömer att Björkhagsskolan behöver vidta åtgärder för att ta fram en plan som uppfyller författningarnas krav.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar och den erbjudna undervisningstiden kan redovisas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.3 Skolans specialutformade program uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.4 Skolans lokala kurser uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 2 kap. 14 § gymnasieförordningen ska en lokal kurs ge kunskaper i ett eller flera nationellt fastställda ämnen inom ett bestämt kunskapsområde och svara mot sådana behov som inte tillgodoses genom en nationellt fastställd kursplan. En lokal kurs får inte ersätta kurser i kärnämnen, eller de kurser i karaktärsämnen som är gemensamma för ett nationellt program, eller finns inom en nationellt fastställd inriktning. Kärnämnen är utformade så att de tillsammans med läroplanen ska ge möjlighet att "främja elevernas utveckling till ansvarskännande människor, som aktivt deltar och utvecklar yrkes- och samhällslivet". Denna typ av frågor behandlas även inom karaktärsämnena. Speciella temakurser inom till exempel livskunskap bör därför inte förekomma. Det finns nationella kurser att tillgå som kan programanpassas.

På Björkhagsskolan finns lokala kurser som inte lever upp till förordningens krav. Exempelvis erbjuds kurser i Matlagningskunskap vars kunskapsmål kan omfattas av den nationellt fastställda kursen Näringslära NÄR1202. De angivna mål för kursen Livskunskap sammanfaller i allt väsentligt dels med de mål som uttrycks i läroplanens avsnitt Normer och värden, dels med de sakområden som rektorn har ett särskilt ansvar för att eleverna får kunskap om; alkohol, narkotika och samlevnad, samt riskerna med tobak, alkohol, narkotika och andra droger. Diskussioner i sådana frågor bör dock genomföras i andra former än i en lokal kurs som betygssätts och ingår i elevens betygspoäng. Den värdegrund och de kunskapsmål som uttrycks i läroplanen ska genomsyra all verksamhet och inte omvandlas till lokala kurser.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att gymnasieskolan behöver se över sina lokala kurser så att dessa överensstämmer med gymnasieförordningen.

3.1.5 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.6 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag för vissa hjälpmedel eller enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans lärare har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.2 Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att utbildningen inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.2 Rektor fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Stockholm 2009-05-09

Anna Kjellberg

Carin Wolf